

Posudok na habilitačnú prácu

Katarina Petrovičová: *Martianus Capella. Nauky „na cestě“ mezi antikou a středověkem.*

Brno: Host 2010, 220 s.

Katarina Petrovičová sa vo svojej vedeckej práci systematicky venuje latinskej odbornej spisbe. Po knihe *Docere ac delectare. Proměny římské naukové literatury*, Brno 2008, vydala ďalšiu prácu venovanú tejto téme, ktorá organicky nadväzuje na predošlú a využíva poznatky a podnety vyplývajúce zo štúdia Aula Gellia a Macrobia. Táto kniha si dala za úlohu posúdiť viaceré aspekty známeho diela Martiana Capellu *De nuptiis Philologiae et Mercurii*, ktoré hralo dôležitú úlohu pri konštitúcii *septem artes liberales* ako aj pri ich transfere do stredoveku.

V úvode prvej kapitoly podáva autorka základné informácie o živote Martiana Capellu. V druhej časti tejto kapitoly sa dozvedáme obsah príbehu o tom, ako sa boh Mercurius šiel ženiť s Filológiou. Autorka v stručnosti reprodukuje spôsob, akým autor predstavuje jednotlivé personifikované náuky, Gramatiku, Dialektiku, Rétoriku, Geometriu, Aritmetiku, Astronómiu a Harmóniu.

Po „obsahovej“ kapitole nasleduje „kompozičná“. V jej úvode sa nachádza inštruktívne zhrnutie možností, ktorými antický autor komentoval svoje vlastné dielo. Na základe podrobnej analýzy textu a pomocou moderného naratologického pojmového systému nachádza všetky miesta v diele, ktoré možno označiť za „kompoziční sdělení“.

V tretej, „žánrovej“ kapitole, sa pokúša podať žánrovú charakteristiku tohto komplikovaného diela. Ako prvý žáner, ktorý prichádza do úvahy, uvádza menippeskú satiru. Na konci tejto časti však konštatuje, že síce „je inspirace menippeskými satirami nepopíratelná, ...žánrovou příslušnost z ní odvodit podle všech ukazatelů nelze“ (str. 100-101). Ako druhý žáner nasleduje román a autorka opäť na záver konštatuje, že „Absence románových zápletek je podstatnou překážkou k pochopení textu jako románu.“ (str. 109). Napokon sa rozoberá dielo ako náučná literatúra, ale nikde, ani v závere tejto časti, ani v „Shrnutí“, sa expressis verbis táto možnosť neodmieta, ale ani nekonštatuje. Len na iných miestach sa nepriamo potvrdzuje príslušnosť k náukovej literatúre, na str. 157 „řada pokusů přerušit nauková pojednání“, na str. 159 „dovršení představy o naukové povaze Martianovy fantazijní příručky“, na str. 161 „základní plán přinést poučení“. Pri opätovnom čítaní som potom zistil, že vlastne už na začiatku (str. 41) sa uvádza, že „se Martianovo dílo zařazuje do okruhu

vzdělávací literatury“, a že samotný Martianus „žánrovou příslušnost svého díla prozrazuje ... hned v úvodním rozhovoru“ (str. 40-41). Podľa všetkého aj autorka súhlasí s Martianovým názorom. Na druhej strane však autorka hovorí, že Martianov text je jedinečný a jeho žánrová analýza by sa nemala pokúšať „zařadit ho do taxativně definovaného kánonu ... a nevhodné ... rysy ponechat stranou“ (str. 76). Teoreticky autorka pripustila aj myšlienku charakterizovať dielo ako žáner *sui generis*, hoci ju hned' aj odmieta vzhľadom na obmedzený počet takých textov (str. 170). Zložitosť priradenia Capellovho textu k nejakému žánru sa odráža aj v samotnej terminológii, ktorú autorka používa. Napriek tomu, že teda dielo považuje za náučnú literatúru, používa aj označenia ako „propojení několika žánrů“ (str. 45), „žánrová mnohovrstevnatost“ (str. 166), „chovají se ... nadžánrově“ (str. 170). Považovala by autorka za možné označiť to ako „hybridný žáner“ ?

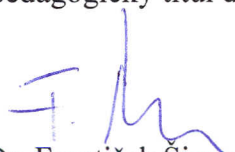
Možno len súhlasiť s autorkou, ktorá v záverečnej syntéze dala do súvislosti texty troch autorov, ktorým sa vo svojej vedeckej práci venuje, Aula Gellia, Macrobia a Martiana Capellu.

Knihu dopĺňa zoznam literatúry, menný index a obsiahly anglický súhrn.

Vzhľadom na text, z ktorého sa vychádza, nie je to ľahké čítanie a podobne, ako Martianus žiadal od čitateľa, aby bol *properus scrutator*, dychtivý bádateľ, aj táto kniha si vyžaduje to isté, aby čitateľ prejavil „vysokou míru nasazení a aktivity“ (str. 164), ako to hodnotí autorka.

Na záver konštatujem, že práca je napísaná akribiou, má bohatý poznámkový aparát, autorka reflektuje významnú literatúru na danú tému. V práci prejavila veľkú rozľadenosť v danej tematike, ktorá si vyžadovala okrem samotného klasickofilologického základu aj znalosti z modernej literárnej teórie. Vzhľadom na nesporný prínos tejto práce navrhujem, aby menovanej po úspešnom habilitačnom konaní bol udelený vedecko-pedagogický titul docent v odbore klasická filológia.

Košice, 01.4.2012

doc. PhDr. František Šimon, CSc.